نشریات کریمی

۱۷ نچی جزء

عجملر

روسچه‌دن ترجمه

محرری: ف. ف. پوتسیقوویچ .

مترجمی: محمد فاتح الکریمی .

اورنبورغ

«کریموف ، حسینوف ، وشرکاسی» مطبعه‌سی .

۱۹۰۷

صحیفه‌لریز
t.me/sehifeleribiz
www.g2kzn.org/sehife
u.u8686@gmail.com

عجملر

« عجمستان » یاکه « ایران » مملکتی روسیه‌نڭ کورشیسی اولوب، آزیا قطعه‌سنده، بحر خزرنڭ جنوبنڭ، روسیه وترکیه حکومتلری وبر نیچه خانلقلر ایله چیکلانمش ، غرب جنوبیسی ایله جنوب طرفلرندن بحر محیط هندی وبصره کور فزلری ایله محدوددر. ایران مملکتینڭ حدودلرنده طاغلری کوب اولسه‌ده ایچروسی اکثریا تیگز صحرالردن عبارت فقط بعض یرلرنده واق طاغلرغه راست کلنمکده‌در. بعض بر آدملر ایران مملکتنی « طوزلی صحرا » و « طوزسز صحرا » اسمنڭ ایکی‌گه بوله‌لر.

هم واقعاده ایران صحرالرینڭ پك کوب یرلری قویاشغه کویگان صوسز، اولنسز قوملی بالچق وطوزلردن عبارتدر. بوندای صحرالر بعض آوللرنڭ چیتارینه قدر کیلوب ، جیل چیقسه قوملی طوزلر بتون یوللرنی،قرلرنی باصوب خلقلرنی ایکنچی یرگه کوچارگه مجبور ایته‌لر. بوندی صحرالرنڭ الڭ قورقنچلری بر نیچه یوز چاقروملرغه صوزلغان « لوط » و « امیدسزلك » صحرالریدر.

بعضا صوسز، اولنسز اولان پك کوڭلسز صحرالرنڭ یانندوق غایت گوزل یرلرده بولنوب، فوق العاده صورتده اوڭغان آشلقلر، غایت دلبر ولطیف باغچه‌لر وگوزل چیچکلکلر کورولمکده‌در. ایراننڭ طاغلری اورمانلی وآغاچلی اولمادقلری جهتله یمسز وکوڭلسز اولوب

کویگان قاره طاشلرغنه کورولمکده‌در. گرچه یاز کونلرنده طاغ بیتلرنده یشل اولنلر کورنگاله‌سه‌ده آنلر بر ایکی کون اچنك کویوب قارالوب بته‌لر.

ایراننگ یالگز بحر خزر بویلری ایله غرب وجنوب طرفلك‌غنه بخشی اورمانلر قالمشدر. ایران مملکتنك صولرنك آزلغی بومملکت ایچون بیوك بر بختسزلکدر. یاغمورلر قش و یاز کونلرنده یاوا، جای کونلرنده هوالر صاف آچق اولوب هیچ بولوتك کورولمی. تیره‌یاقلرده اولان طاغلردن اولدقجه زور ایکی‌اوچ یلغه چیقمقك اولوب باشقه‌لری قوری صحرالرده سکوب یوغالوب کیته طورغان واق یرماقلردن عبارتدر.

ایران مملکتینگ هواسی غایت قوریدر. بعض وقتلرده غایت قوری واسسی جیللر ایسوب، بعضا قوری طومانلر توشوب ئللی‌نه قدر وقتلر اصلا چیق توشمیدر. فقط بو مملکتده هوانك اسسیلکدن صووقغه ایلانووی غایت تیز بولادر. بعض یرلرنده کشیلر صووقلقدن اوشوب قالتراب، شوندن یراقده توگل ایکنجی یرده اسسیلکدن نه قیلورغه بیلمی یورومکده‌درلر.

ایران مملکتی‌نك مساحهٔ سطحیه‌سی ٢٥ مك میل مربعی اولوب خلقی ایسه آنجق ٩ میلیون مقدارنده‌در. خلقی‌نگ اوچ الوشندن ایکیسی زراعت ایله کون کورمکده ایسه‌لرده زراعتکه صالح یرلری غایت آزدر وآندای یرلرنگ کوبسی وقف یرلر یاکه خزینه وبایلر ملکنده‌در. کرستیانلر شول یرلرنی سوروب ساچسه‌لرده یر خوجه لرینگ قوالنده قل کبك اولوب خدمت ایته‌لر یاکه اوسکان آشلقننگ آنجق دورت الوشندن بر الوش قدریسی آنلرنك قولینه کره‌در.
بعض آوللرنگ اوزلرینه مخصوص یرلری اولوب، هر سنه یورت

باشینه معین مقدارده بر کیساك یر بیر یلوب ساچیلمکده‌در.

ایرانده خصوصی یرلرگه، یاروپانگ هیچ بر یرنـده کورلمگان روشده، آغیر ویرگیلر ونالوغلر صالنمشدر. ایگون اوڭوب طوفلق بولغان یللرده خلق نیچکده بولسه بو نالوغلرنی تولاب طوره آلا وقالغانی ایله اوزینی وعائله‌سنی کیچندره. لکن پك قاطی اسسیلر بولسه، یاخود چیکرتکه توشسه اول وقتده غایت قورقنچ آچلق ظاهر اولوب بیوك هلاکتلرگه سبب بولادر.

عجملرنگ زراعت قوراللری غایت پر استوی واسکیدر. یکـی ایجا دصبانلر توگل، یخشیراق صوقالرده یوقدر. یرنی اوچینه تیمر قویغان قازمه‌لر ایله قازوب، طرما اورنینه‌ده یر بویونچه بر طاقم چبقلر وطاقته‌لر اوستراتب یوریلر. باغچه‌لر وتوتال اوطورتو ایچون یر قازولر یالـگز بر کوره‌ك ایله‌گنه اجرا اولنمقده‌در.

کرستیانلرنگ اجتهاد وغیرتلری آرقه سنده بعض یرلرده آشلق آرتوب قالسه‌ده یوللرنگ یوقلغندن، یاخود آزلق وناچارلغندن باشقه یرلرگه یباروب بولماینچه یاتوب قالادر. عجمستاننگ یرلری عمومیتله پك منبت بولسه ده پك کوب صولارغه محتاجدر. ماللر آز اولدیغندن وآنلرنگده تیزاکلری کیبدریلوب یاغار ایچون اوطون اورنینه استعمال اولندیغندن یرلر یاڭارتلمیدر. شول جهتدن عجمستانده آشلقنگ اوسووی واوڭووی صولاونگ کوبلـگینه توقف ایته در.

بونده یرنی صولاو اصولی اسکی زمانلردن بیرلی موجوددر. چونکه صولاماینچه اوسه طورغان صحرالر بونده غایت آزدر. ایگونجیلر طاغلردن آقغان هر بر یلغه‌نی بوشقه یبارماینچه اوزلرینگ باغچه‌لرینه وایگونلـکلرینه آغزالر. قار ویغمور صولرینی هر وقتده بووب زور بوالر یاصیلر. بو بوالردن تورلی یاقلرغه یروب یر اوستنده گی

قانالّر ایله صویوروته‌لر، یاخود یر آستندن یورتیلوب صحرالرده قازیلغان قویولر ایله طوتاشقان قانالّرغه برلشدروب ایگونـکلرگه آغزالر. واق وکچکنه صولرده‌ده بوالر یاصاب صونی یاردن چغاره‌رق بواونلرغه یایلدرالر، یرنگ اوستنده‌گی هم آستنکغی قانالّرغه برلشدروب ایگونـلـکلرگه آغزالر.

الحاصل: قای یر یخشی صولانسه آنده آشلق یخشی اوسه‌در. صو یوروته طورغان قانالّر غایت صاقلانمقده‌درلر. چونکه اگر بونلر بوزوله‌جق وایشیله‌جك اولسه‌لر پك کوب خلقلرنك آچ قالولری لازم بولوب کیله‌در.

عجمستانده: الك کوب بغدای، دوگی، طاری آرپه ساچیله‌در. بزده اوسمکده اولان باغچه نرسه‌لری آنده‌ده اوسمکده‌در. بونلرنك الك باشلیجه‌لری: صوغان وقیار کبی شیلر اولوب بونلر عجمستانده غایت کوب آشالمقده‌در. میوه‌لردن افلیسون، لیمون، میندال، غره‌ناد، أریك، وخصوصا شفتالو ایله زردالو پك یخشی اوسمکده‌در. عجمستانده اوسکان یمشلر غایت یخشی وطاتلی اولوب عجملرنك برنچی بایلقلریدر. خصوصا قاربوز، قاون، یوزم، آلما آرمودلری غایت اعلا اولوب قاره یمشلری ایله چیه لری یاور، وپانیقی درجه سنده یخشی توگلدر.

یوزوملری آره‌سندن بعضیلرینك بررصالقومی دورتر قداق اولانلری واردر. یوزومدن شراب وبال یاصالادر. واغراق نوعلری کیبدریلوب «کیشمیش» اسمنده چیت یرلرگه وخصوصا بزنك روسیه مملکتینه چغاریله‌در. «کیشمیش» دن باشقه هم عجمستاندن چیتکه کیبدرلگان پك کوب یمشلر چقارلمقده‌در. خصوصا عجمستانك آلما زورلغنده، غایت طاتلی وصولی اولان شفتالیلری اعلالق جهتندن بتون دنیاده مشهوردر. ققط بر وقتلر بوشفتالی نك الك باش وطنی

عجمستان‌دیب یوروله‌سه‌ده بونك الڭ باشلاب چقغان یری قطای مملکتی ایدیکی صگره دن معلوم اولمشدر.

معیشت ایچون اهمیتلی اولان نرسه‌لردن ایرانك : مامق، جیتن، دوت آغاچی، شکر قامشی، زغفران، تماکو، افیون وباشقه هر تورلی بویاو ودوا اولنلری یتشمکده در. مامقدن تورلی کیوملکلر یاصالا، دوت آغاچنی یفك یاصی طورغان یفك قورتلری ویمشنی عجملرنگ اوزلری آشیلر.

عجمستان تماکوسی غایت قاطی وآچی ایسلی اولوب، عجملر آره‌سنده تماکو طارتو عادتی پك شائع اولدیغندن بو، عجمستانك پك کوب ساچلمکده در. افیونده پك کوب ساچلمکده اولوب ییلدن ییل آرتمقده در. اوللری عجمستانده شکر قامشی پك کوب اولوب بعض صوبویلرنك زور زور اورمان حالنده اوسمشدر. حاضرنده ایسه بو آز اوسه در. بونی اوسدرر ایچون آرتندن کوب یورو لازم بولمی، عادتده بویاز باشنده ساچیله وکوز کوننده جیولا وواق کیساکلرگه طوراب، اچندن صووی چغاریله‌رق، تمام قویرغانچه قایناتیله‌در. قویرغان ماده‌نی صووتوب، واق کیساکلرگه طوراب، مخصوص قاپچقلرغه صالوب صاتالر. بو شکردن پك کوب تورلی طادلی نرسه‌لر یاصیلر، هر بر یورتده بولونا وبایراملرنده کوب استعمال اولونه‌در.

عجملرنك طادلی نرسه‌لری شکرگه قاطرلغان أریك، قزل وزنگار توسلرگه بویالغان قانفیتلردن عبارتدر. روسیه‌دن کیترلگان شکرنگ حقی، اهالی ایچون قیمت صانالدیغندن، کوب کشیلر چاینی‌ده شول اوزلری یاصاغان شکر ایله ایچمکده‌درلر.

عجمستانده یتشوب چیتکه چغاریله طورغان اهمیتلی نرسه‌لر

جمله‌سندن بریده گل‌مایی‌در . عجمستان گل‌لری (روزالری)
غایت خوش ایسلی اولوب بونلر بونده پك كوب اوسمكده‌در .
مایینی چغارر ایچون گل‌نك یافراقلرینی صوغه صالالر ، بر آزدن
صوڭ صو اوستینه قویی طامچیلری چغا وبونلر غایت آقرونلق ایله
آلونه‌راق ، شیشه‌لرگه صالنوب صاتیله‌در . گل‌نك ۲۵ مڭ یافراغی
آنجق اوچ مثقال چاماسنده گل مایی ویرمكده‌در . شونڭ ایچونده
بونڭ اوچ مثقالی یوز روبله‌لر چاماسنده یوریدر .

عجمستانڭ بعض طاغلق یرلری قویی اورمانلر ایله قاپلانمش
اولوب بو اورمانلرده ایمن ، أریك وبر نوع « پالما » آغاچلری
اوسمكده‌در . أریك ایله پالما آغاچلری تورلی نرسه‌لر یاصارغه
یارادیغندن بونلر پك كوب مقداره یاوروپاغه‌ده چغارلمقده‌در .
عجمستانڭ صحرالرنده واورمانلرنده حاضرده‌ده : قابان ، قرکجه‌سی ،
ایشاك ، آیو ، بوری ، تلكی ، یولبارس ، قاپلان ، ویالسز
آرسلانلر بولونمقده‌در . هر تورلی قرقوشلری وكلته ییلانلری
عجمستانده پك كوبدر .

یورت حیوانلرندن عجمستانده : آت ، دوه ، ایشاك ، اوگوز ،
صغر قوی وصارقلر واردر .

عجمستانڭ آتلری غایت یخشی اولوب خصوصا كچكنه ، لكن
غایت گوزل وچدامل اولان كردستان آتلری مشهوردرلر . منو
آتلری عجملر آره‌سنده غایت قدرلی اولوب آتلرنی هیچ قینامیلر ،
یشیل آرش واولن آشاتالر . بونده صلی‌نك نرسه اولدیغنی‌ده
بیلمیلر .

عجمستان ایشاكلری گوزل اولماسه‌لرده غایت چدامل‌درلر .
بونلرغه تورلی آغیر نرسه‌لر یوكلاب یوروته‌لر . آت ایله ایشاكدن

طوغمش اولان « قاچر » لر اون پودغه قدر یوکلرنی ینگل کوتاره‌لر. عجمستانڭ اوگوز وصغرلری پك یخشی جنسدندر . عجملر کوبسنچه قوی ایتی آشامقن اولوب ایری حیوان ایتلرینی آز آشیلر. اوگوزنی خدمت ایچون ، صغرنی سوت ومایی ایچون آصریلر . صارقلر بتون ییل بویونچه آچیق هواده طاغلرده ، یالانلرده اوتلاب یوریلر. کوب یرلرنگ به‌ره‌نلری غایت ایری اولوب پك نچکه وقدرلی یباغا ویرمکده‌درلر . صارقلرنگ یونلری وایتلری ایله فائده‌لندکلری کبی سوتلری ایله‌ده فائده‌لنه‌لر . صارق سوتنی چی کوینچه هم آچیتوبده اچه‌لر . بوندن صغر مایی اورنینه استعمال ایدیله‌جك مای، پینر وکیبکان سوتده یاصیلر . کیبکان سوت یاصاو ایچون سوتنی قازانغه صالوب قویورغانچه‌غه قدر قایناتالر ، آندن صوڭ آلوب کیبدره‌لر .

عجمستان دوه‌لری بر اورکاچلی اولوب اون پوطدن آرتوغراق یوك ایله ساعتینه ٤ چاقروم یورمکده‌درلر . آنلرنی یاشدانوك چوگارگه ، آیاقلرینی بوکلارگه اوگره‌ته‌لر . دوه‌لر عمومیتله پك یواش وچدملی اولوب آزغنه آزق وصوایله کوب وقتلر یوری آلالر . یول یوروگان وقتلرده ، حتی الڭ قورقنچلی یالانغاچ صحرالرده‌ده دوه بر نوع سانچیکلی اولن آشاب قناعتلنه ، بعض وقتلرده‌غنه آزغنه ایکمك بیریله‌در .

دوه‌لرنی قاراو بوندن عبارتدر : — یولده کوب یوروسببلی یونی غایت طوزانلانغاچ پالاس قاقغان کبی طایاقلر ایله قاغوب طوزاننی توشوره‌لر ویاز کونلرنڭ یونی قویولغاچ کیگاون وچبنلردن صاقلار ایچون نیفت ویاخود باشقه مایلر سورته‌لر .

عجمستانده : آلتون ، کموش ، آق قورغاشن ، باقر ، تیمر ،

کوکورد کبی معدنلردن باشقه غایت قیمتلی اولان «یاقوت» ایله مالاخیت ومرمر طاشلریده پك کوبدر. تیمر معدنلری عجمستاننك هر یرنده بولنوب بوننك یارطیسی صاف تیمردر. باقر معدنی ده عجمستاننك کوب یرلرنده واردر. مرمر طاشینك الڭ گوزل ویخشی لری: شیراز طاغی مرمرلری اولوب توسلری صاری آل، یاکه سوت کبی آقدر. عجمستانده الڭ کوب بولغان شیلر نیفت ایله طاش کومریدر. لکن بو مملکتده معدن قازیتو ایشلری غایت توبان درجه ده بولوب بو معدنلردن پك آز بر مقداری غنه چغارلمقده در.

ایران مملکتی اسکیدن بیرلی اوزینك «یاقوت» طاشلری ایله مشهور اولوب، یاقوتنك الڭ کوب طابلدیغی یر اوشبو مملکتدر. «یاقوت» طاشی طاغ بویلرنده، طاش آرالرنده، واق واق بورتکلر حالنده، یاکه صوزیلوب کیتکان صزقلر صورتنده طابلمقده در.

«یاقوت» نك الڭ سیراك طابلوب الڭ یخشی صانالغانی چغوب کیلگان قویاشنك قزلسماق نوری توسنده بولغانیدر. بوندایلری ئللی نیچه مکلر بهاغه یوریدر. «یاقوت» نك یخشیلری: بالداق، یوزوك قاشلرینه، بلازك، آلقه وبروشقیلرغه قویولوب، ناچارلری نورلی یوق بار نرسه‌لرگه کیته، خصوصاً عجملر آره‌سنده غایت شائع بولغان طلسملرغه استعمال اولونه در.

عجملرنڭ اعتقادینه کوره: «یاقوت» طاشی، اوزینی اوستنده یوروتکان کشیگه بخت کیتوره، هر تورلی بلا وقضالردن صاقلی هم طنچ وراحت یوقی بیره‌در. «یاقوت» طاشی عجمستاندن کوب مقدارده روسیه‌گه ده چقارلمقده در.

ایران مملکتی ییلینه ۲۵ میلیون روبلـلك مقداری اینجو ده طوتادر. بو اینجولر یلی دڭزلرده وخصوصا عجم کورفزنده، صدفلر

اچنده بولونادر. صدفلردن مخصوص بر ماده چغوب، بارا طورغاج قاتا وشوندن اینجو حاصل بولادر. اینجو طوتار ایچون ییلنك معین بر وقتنك دگزاوستینه پك کوب کیمه‌لر چغالر. هر کیمه ده اوزون بر ناو اولوب اینجو آولاوچیلر شول باوغه طوتونه‌رق صو آستینه توشه‌لر واوچراغان صدفلرنی غایت تیزلك ایله جیالر. صو آستنده اوچ — بیش مینوتلر طورغاچ صونگ اوستینه چغوب حال جیالرده طاغن دگزگه چوموب صدف جیالر. بر آز جیغاچ صدفلرنی صودن چغاروب یار بوینه کیبدررگه قویالر، بونلر شونك اوزلری آچیله‌لر. آندن صوك ایریلگینه ویخشی‌لغینه قاراب اینجولرنی آیرالر.

عجمستان اینجولری: آق، صاری، آل وحتی قاره توسلرده‌ده بولونا. قاره توسده‌گیسی پك قیمتدر. بو عجمستان اینجولری اوزلرینگ اعلالقلری وکوبکه قدر طبیعی توسلرینی یوغالتماولری ایله بتون دنیاده مشهوردر. اینجو عموما غایت قیمت اولوب یوز دانه‌سی کوبسنچه ئلله نیچه ملك روبله‌لر حسابلانه‌در. ایران شاهینگ خزینه‌سنده بر نیچه میلیوناق اینجو واردر.

اول وقتلرده ایرانده هنر وصناعت‌که متعلق پك کوب نرسه‌لر یاصالوب چیت یرلرگه چیقارلمش ایسه ده حاضرنده بونلر غایت آزالمش وبعض نوعلری بسبتون بیتمش اولوب کرکلی شیلرنی اوزلری آوروپادن وباخصوص انگلتره ایله روسیه‌دن صاتوب آلمقده درلر. شونگله برابر کینه بونلرده بعض هنر وصنعتلر پك گوزل روشده دوام ایتمکده‌در. مثلا: عجملر تورلی نچکه نقشلر ایله قلچ، خنجر وباشقه قوراللر یاصارغه پك ماهردرلر. یون ویفکدن یخشی منسوجات یاصیلر. فقط بونلر پك آزاولوب یالگز قول ماشینه لری برلن گنه اشلانه‌در. عجملر طرفندن یاصالمش بارخات، پارچا وخصوصا شاللر غایت اعلا اولوب پك بهالی درلر.

عجمستانده بر شالنی طوقور ایچون اوچ طوقوچی بتون ییل بویینه اوطوروب اشلیلر. بوندای شاللرنک بهالریده بشیوز روبله ودها آرتق بولادر. عجم منسوجاتی غایت نق وقویاشده اوگمی طورغان بویاولر ایله بویالمش بولادر.

ایران مملکتی ایسکیدن بیرلی اوزینك کیز وپالاس لری ایله مشهوردر. کیزنی تورلی زینتلر ورسملر ایله ایشلیلر، نقشلر ایله چیگه‌لر، یازالر. توزو ملکده عجم کیزلرینك تیگداشی دنیاده یوقدر. ایراننک پالاسلریده بتون دنیاده برنچی اولوب یاوروپا پالاسچیلری بونلردن اورناك آله‌رق آز بولسه‌ده ایران پالاسلرینه بگزه توب ایشلرگه طریشه‌لر. فقط حاضرگه قدر هیچ بر یرده عجم پالاسلری قدر یخشی وگوزل پالاسلر ایشلاندیکی یوقدر. عجمستان پالاسلری گوزل وموافق بویالغان، گوزل کورینشلی وبویاولری هیچ بر وقتده اوگمی طورغان بولادر.

عجمستاننک کرك داخلی وکرك خارجی آلیش ویریشی ترقی وکمالده‌دگلدر. بونك سببیده پوشیلنه لرنك کوبلکی ویوللرنك یوقغلـــی وناچارلغیدر. بونده گرچه اوللری یوللـــر یخشی اولوب سوداگرلر ایچون یوللرده مخصوص کاروان سرایلرده یاصالمش ایسه‌ده ده بونلر پك کوبدن بیرلی توزاتلمایه رك بوزولوب بتمش، اوغریلر ویول باصوچیلر اویاسینه أیلانمشدر.

ایران مملکتی داخلنده یوللر ناچارلق سببلی سودا ماللرینی یوریتو پك مشکل‌لکده اولوب اورته‌چه‌یورو ایله کونینه ۳۰ چاقرم ملو یوروالمکده‌در.

عجمستاننك طشقی تجارتی کوبسنچه انگلتره وروسیه ایله اولوب سنه‌وی یوز میلیون روبله مقدارنده‌در. ایراننك جنوبنده انگلتره ماللری وشمالنده

روسیه مالّلری کوبروك استعمال ایدلمکده‌در. عجمستانغه روسیه‌دن کرتیله طورغان مالّلرنک الڭ باشلیجه‌لر: شکر، یون منسوجاتی، کیروسین وتیمر در. عجمستاندن روسیه‌گه چیقارلمقده اولان نرسه‌لرنك باشلیجه لری: مامق، پالاس، کیز، شال، گل مایی، کیبدرلگان یمشلر، یاقوت واینجودر.

عجمستاننک خلقی اوللری حاضرگیدن کوب اولوب کیتدکجه آزایمقده‌در. بویله کیمولرینه سبب اولمق اوزره: اول وقتلرده بر طاقم وحشی خلقلرنک بونلر اوستینه هجوملری، یش یش بولغان یوغوشلی آورولر، وبالرهم وباکبی مهلك اولان آچلقلر کورسا تلمکده‌در.

عجملر قیافت وچهره‌جه الڭ گوزل خلقلر جمله‌سندن صانالمقده‌درلر. بونلر: اورته بویلی، گوزل یوزلی، زور قاره کوزلی، اوچلی بورونلی، قاب قاره ساچلی وطولقونلی قاره صقاللیدرلر. بوننک اوزرینه‌ده بونلر غایت مستعد وقابلیتلی بر خلق اولوب زیره‌ك، عقللی، اوتکون بولالر، هر نرسه‌گه تیز اوگره‌نه‌لر، هنرچان، سویلاشوده ملایم وفصیح‌درلر. فقط بوگا قارشو بر قدر قصورلرینه واردرکه اولده: حیله‌کارلق، صداقتسزلك وغرورلقلریدر. جسارت وقهرمانلقده بونلر توبان بر درجه‌ده اولدقلرندن، چیت خلقلر ایله صوغشقان وقتلرنده دائما مغلوب اولمشلردر.

عجملر قسقه کولماك، کیڭ اشتان وطار هم تزگه قدرگنه قسقه قازاقیلر کیه‌لر. آننک اوستندن عادتده یفکدن تگلگان «عبا» کیوب شال یاخود قایش ایله بیللرینی بووالر. باشلرینه کچکنه بر کله‌پوش، روحانیلری آننک اوستندن چالما وباشقه‌لری قاره ایلتردن تککان، آغزی کیڭ، توبه‌سی طار بورکلر کیه‌لر. آیاقلرینه

آق ، یاخود نورلی توسلی اویوقلر ایله کون باشمقلر کیه‌لر. صووق وقتلرده ، یورتلرندن چقغانده پك اوزون وکیك «طیلسان» لر یاخود پك کیك جیکلی چاپانلر کیه‌لر. خاتونلریده فسقه‌غنه کولمك کیوب آنگ اوستندن قسقه ، لکن غایت کیك آلیاپقچ باغایلر. یورتلرندن چقغان وقتده باشدان آیاق آق کیوملرگه اورالوب بیللرینی بووالر ، یوزلرینی دخی آق پرده ایله اورتوب کوز طوغروسنده کچکنه گنه تیشکلر قالدرالر. باشقه ملت خاتونلری کبی عجم خاتونلرینك آلقه ، یوزوك ، بالداق ، بلازك کبی نرسه‌لر ایله یورتلرنه زینتلانوب یوروونی یاراتمقده‌درلر.

عجملرنك ایو اچلری بوش وپچراق اولوب کوبسنجه قوری طاش دیوارلردن عبارتدر. ایولرینك اچنده جهاز پك آز اولوب، حتی بایلرنده‌ده ایو جهازی اوزون وکیك بر دیواندن عبارتدر. ایولرنك پیچلری بولمی. بولمه‌لرنی مانغاللر ایله یلیته‌لر. عجملر آیاقلرینی بوکلاب اوطوره‌لر. اگر اوروندقلرغه اوطوررغه طوغری کیلسه آیاقلری تیز طالا. شونگ ایچونده عجملر اوروندقنی «آوروپا قازیغی» دیب آتیلر. ایولری عمومیتله ایرلر وخاتونلر بولمه‌سی اسمیله ایکی‌گه بولنه‌در. بایلرینك ایولرنده بولمه‌لر کوب بولا. فقیرلرنده ایسه ایرلر بولمه‌سی‌ایله خاتونلر بولمه‌سی یالگز بر استینه ایله آیریله‌در.

عجملرنك آشلری دوگی، باغچه یمشلری وهر تورلی بورچاق وفوزاقلردن عبارتدر. بونلرنگ الڭ یاراتقان آشلری پلاو اولوب‌بونی ئلله‌نیچه روشده پشره‌لر. حیوان ایتلرندن الڭ کوب قوی ایتی آشالادر. صغر ایتنی فقیرلر وکوچبه‌خلقلرغنه آشیلر. عجملر ایتلی آشلرنی ئلله‌نیچه مرتبه پشروب، ئلله‌نیچه مرتبه قورالر. عجملرنگ آشلری هیچ‌وقتده «طاتلی» سز بولمی‌در. بر تورلی «طاتلی» شیلر یاصارغه بونلر پك ماهر

وبونلـر طرفندن یاصالغان طاتلی‌لرده شرق خلقی آره‌سنده پك شایع ومقبولدر . تورلی بایراملرده وطویلرده عجملر قوناقلرینه هدیه‌ایدوب ثلله نیچه باش شکر بیره‌لر. آش آشاغانده عجملر آشیاولقنی یرگه جایوب آیاقلرینی بوکلاب‌اوطوره‌لر وطعامنی‌قوللری‌ایله‌آشیلر، کوبسنجه بار آشلری آشیاولقغه کیتریله‌ده هر کیم اوزی تلاگان نرسه‌نی آشی بیره‌در.

اگر آشلرنی برسی آرنندن برسنی بیرسه‌لر طعام ترتیبنده کوب اعتبار ایتمایینچه آچی نرسه صوڭندن طاتلی شیلـر، بورچلی شیلـر صوڭندن شکرلی طعاملر بیره‌لر و بوڭا هیچ اهمیت بیرماینچه آشیلر.

عجملر اسلام دیننده اولوب مذهبلری شیعی اولدیغندن عـرب وترکلر ایله مذهب جهتنجه باشقه‌لقلری واردر. اوللری شیعی‌لر ایله سنیلر آره‌سنده زور اختلاف ونزاعلر بولغان، آره‌لرنده نفاق وعداوت حکم سورگان. (فقط بو صوڭ زمانلرده شیعیلر ایله سنیلر آره‌سنده‌گی نفاق وعداوت بسبتون آزالمش وحتی بیتمش دیرلك بر درجه‌گه کلمشدر.) دین اسلام مسلمانلرغه دورت‌که قدر خاتون آلورغه مساعده بیرسه‌ده عجملر شریعتنڭ بو مساعده سندن هیچده فائده‌لمنیلر. بردن آرتق خاتون آلوچیلر عجملر آره‌سنده فوق‌العاده سیرکدر. اولده بولسه خاتونلرینی یخشی تربیه ایته آلورلق وتیگز بر روشده قارارغه قولندن کیلورلك، خلاصـه: شریعت بویونچـه جمیع شرطلرینی یرینه یتکررلك درجه‌ده بای آدملر طرفندن غنه بولادر. طلاق هم دین اسلام بویونچه پك ینگل بر نرسه ایسه‌ده بو عجملر آره‌سنده پك آزدر. اوروپالیلر عائله سعادتنی طلاق ایله بوزارغه نه قدر تلاماسه‌لر عجملرده شول قدر بونی تلامیلر.

اوغل اولندرکده وقز ویردکده عجملر اوغل و قزلرینڭ رضالق

وکیکاشلرندن باشقه اوزلری اشنی بتره‌لر. اگر براو اوزینگ اوغلنی اولندررگه تلاسه اوغلینگ رضالغنی صورامزدن اول اوزی براونگ قزینی توبی. آنگ خلقنی، فعلنی بیلورکه وتوسینی بوینی کورورگه بر خاتون (کوزلاوچی) یباریله‌در. شونگ خبر بیرو ینه بناء اگر قز اوخشاسه یکتنگ آتاسی قز آتاسینگ یورطینه باروب آنگ قزینی صوری. کیلوشسه‌لر شوندوق طوی کونین تعیین ایتله‌در. وتعیین ایتلگان کونده یکیت یورتینه هرایکی طرفنگ یاقینلری وبر امام کیلوب نکاح اوقیدر. عقد نکاح یکیت طرفندن امضالندقدنصگره قول قویار ایچون قزغه یباریله در. هر ایکی طـرفدنده امضا ایدیلوب نکاح عقدی تمام بولغاچ قزنی یکیتنگ یورتینه ایلته لر. بالا طوغانده دخی قوناقلر وقرداش قبیله هم امام یورتقه دعوت اولنوب امام طرفندن بالاغه اسم بیریله. عجملرده بالالرینی سنت که بیره‌لر. لکن یهودی کبی ایرته دگل، بلـکه دورت یاشلرنده سنت قیله لر.

باشقه مسلمان خلقلری کبی عجملرنگ ده استراحت وعـبادت کونلری جمعه کوندر. بوندن باشقه دخی بر نیچه الوغ بایراملری اولوب الگ اهمیتلیسی رمضان بایرامیدر. عجملرنگ بعض بر بایراملری قایغو وماتم دن عبارت اولوب بو وقتده باشلرینه طوفراق سیبه لر، هر یرده یغلاشه لر، اورام‌لرده آه واه ایدوب پك کوب خلقلر یوری، بعضیلری اوستلرنده‌گی کیوملرینی یرتا، بعضیلری ساچ وصقاللرینی یولقالر وبعض برلری بیگره‌ك آرتق قایغو علامتی اولمق اوزره قلچ ایله اوزلرینی اوزلری چابوب تنلرینی، باشلرینی یارالیلر. (بو ماتم شنلگی حضرت حسین نگ شهید ایدلدیگینه حرمة هر سنه محرم آینده اجرا ایتله در.) عجملرنگ الوغ بایراملرندن بریسیگ یگی ییل باشی یعنی یاز کونده‌گی نوروز بایرامیدر. بو بایرامگه پك

صحیفه‌لریز
t.me/sehifeleribiz
www.g2kzn.org/sehife
u.u8686@gmail.com

آلدن حاضرلنه‌لر، یگی کیوملر کیینوب بر برینی تبریک ایته‌لر، بر برسینه هدیه لر بیره‌لر.

ابتدائی تحصیل عجمستانده غایت طارالمش اولوب هر بر مسجد یاننده بور مکتب واردر. مکتبلرده بالالر ایده‌نگه اوطروب آللرینه قویغان دفترلردن عرب حرفلرینی اوقورغه اوگره‌نه‌لر. گرچه عرب الفباسی پك آغیر بولسه ده بالالر آڭا تیز اوگرنه‌لر. آندن صوڭ نماز ایچون لازم بولغان قسقه سوره لرنی کوڭلدن حفظ قیلدره لر. هم یازو اوگره‌تورگه باشلیلر. یازو اوگره‌نگاننده بالالر لاق ایله یالتراتلغان کاغدلرگه یازارده صولی چوپره‌ك ایله آنی سورتوب طاشلیلر، دخیده شونده یازوب مشق ایده‌لر.

عجملر یازوغه ورسم خطغه زور اهمیت ویردیکلرندن هر بری گوزل وآچق صورتده یازو یازا بیلمکده درلر. عجملر اوز دین لرینڭ اساسی بولغان قرأننی آڭلار ایچون مکتبلرنده اڭ باشلیجه عربجه اوگره‌نه‌لر. شونڭ ایله برابر ایران شاعرلرینڭ گوزل شعرلرینی ده حفظ قیلدره‌لر.

ابتدائی مکتبلرده اوقونی تمام ایتکاچ مدرسه‌لرگه کروب قرأن، تفسیر، حدیث، حقوق اسلامیه وبعض بر فنلر اوقیلر. ایرانده مطبعه‌لر موجود ایسه ده باصلمش کتابلر پك آز اولوب کوبسنجه قول یازمه سی کتابلر استعمال ایدلمکده در. چونکه بونده شونلر معتبردر.

عمومیتله شرق ملتلرینڭ بالالری آوروپا خلقلرینڭ بالالرینه نسبة مستعد، قابلیتلی، خاطرلی وفکرلی اولوب بونلر آره‌سنده ده عجم بالالری اوشبو صفتلرده اڭ آلده درلر. عجملرنڭ بش آلتی یاشلك بالالری عقل و ذکاوت جهتنجه آوروپالولرنڭ ۱۰ - ۱۲ یاشلك بالالری قدر واردر. شول قدریسی وارکه: بو آزیا خلقلری یاش

وقتلرندوق کمالتکه ایریشدیکلرندن تیز قارتایوب، فرق یاشلرنك، استعداد وقوهء عقلیه‌لری آزایه‌رق عقلی وفکری ایشلرگه یارارلق بولمی باشلیلر.

اوقوغان کشیلرگه واهل علم گه حرمت ایتو، تواضعلق کورساتو ایرانده الڭ برنچی لازم ایشدر. فقط بونلر بر قدر حدندن اوتوب مبالغه‌لك درجه سینه یتمشلردر. مثلا: ایکی آدم برگه اوچراشقان وقتده بربرسینه حرمت وتواضعلق کورساتوب ایکیسیده بربرسینك سوز باشلاوینی کوتوب طوره‌لر. صکره برسی سوزگه باشلاب بر یولی بر نیچه سوأللر صوری وایکنجیسیك شولوق سوأللرنی، شولوق ترتیبده اولگیسندن صوریدر. اوزندن زور کشی ایله سویلاشکان وقتده ایرانلی هیچ بر وقتك «بن» دیمی، بن دیمك بر تربیه سزلك صانالا، آنڭ اورنینه «بنده‌گز» دی وباشقه اورنلرده هم شولای آرتق مبالغه ایله تعظیم کورساتیله‌در.

شریعت اسلامیه‌گه بناء ایسرتکچ ایچمك قطعی صورتده منع ایدلدگندن عمومیتله ایرانلیلر ایسرتکچنی آز اچه‌لر، فقط یوقاری صنف خلقلری وحتی خاتونلری آره‌سنده‌ده بو ایسرتکچ استعمالی پك شایعدر. تماکو ایسه ایران خلقی‌نڭ هر صنفی آره‌سنده‌ده پك شایع اولوب ایرلر وخاتونلر ایچونك بو پك لزوملی بر نرسه صانالمقده‌در. ایرانلیلر تماکونی عادتده کچکنه طروبقالر ایله طارتالر، بایلری ایسه نارگیله (قالیان) چکه‌لر. نارگیله‌نڭ توتونی آغزغه کرگانچه‌گه قدر صولی صاوتدن اوتوب صافلانه‌در. ایرانلیلر نارگیله چیگرگه پك یاراتدقلرندن آنی آلتون، کموشلر وقیمتلی طاشلر ایله زینتلاب بتره‌لر. (نارگیله: اچینه صو صالنمش بر پیالا صاوتدن عبارت اولوب آنڭ اوستنده‌گی نچکه باشینه معدندن یاصاغان طروبقه کبك بر اورنغه تماکو صالوب اوتلی کومر قویالر، شیشه‌نڭ بر یاغندن

چقغان کچکنه بر ایمچکنگ باشینه اوزون ویومشاق بر کوبشه کیدریله ، شول کوپشه‌نگ ایکنجی باشنی آوزغه قابوب صوورغاچ اوستده‌گی کومر کویروب تماکو یانا ، توتونی صو آرقلی اوتوب کوپشه‌دن آوزغه کیله ، شیشه اچنده‌گی صوده بقر بقر ایدوب قوزغالوب طورادر.) بر نارگیله‌دن ، یاکه بر طروبقه‌دن تماکو طارتو آیروجه بر حرمت و تعظیم صانالدیغندن قوناق جیغان وقتلرده یورت خواجه‌لری اوزلری برر مرتبه صوروب ، غایت تواضعلق و حرمت ایله قوناقلرینه بیره‌لر. شول بیرلگان نارگیله‌نی یاکه طروبقه‌نی قبول ایدوب آلماو ، یاخود آغزغه قابا طورغان یرینی سورتوب قابو تربیه سزلك و بیرگان کشی حقنده حقارت صانالادر.

عقلنی ینگلایتوب بر درجه ایسرته طورغان شیلر جمله‌سندن ، تماکودن باشقه دخی ، بر اولندن یاصالا طورغان «افیون» ده ایرانلیلر آره‌سنده غایت طارالمشدر. افیوننی واق بورتوکلر صورتنده استعمال قیله‌لر. افیون غایت زهرلی بر شیدر. بونی پك معتدل روشده ودائمی صورتده استعمال قیلغانده تن‌گه اول قدر ضرری بیلنماسه‌ده آرتوغراق استعمال قیلغانده انسان ایچون غایت مهلکدر.

ایرانلیلر آره‌سنده : آیاق ، قول ، یاڭاق ، ساچ وصقاللرنی قزل توسکه بویاو عادتی موجوددر. حتی یکّی طوغان بالالرنیده شول توسکه بویلر. بویاو ایچون بر تورلی اولندن یاصالغان قنا (یاکه خنا) استعمال قیلنه‌در. شول قنا ایله آق آتلرنیده بوییلر. ایرانلیلرنگ اوزلرندن بونگ سببنی صورالغانده : «بو ثوابلی بر ایشدر» دیب‌کنه جواب بیره‌لر. اما ایران حکماسی بونگ حقنده : «قنا تننگ تیریسنی نغته ، اسیلکنی بیاره ، ساچ ، صقال کبی قللرنی یومشاته ، باش آوروندن صاقلی» دیلر. (قناغه طرناقلرنی بویاو عادتی بزنگ قزان

مسلمان خاتون قزلری وساچلرینی بویـاو عادتی قریـم خاتون قزلری آره‌سنده‌ده باردر.)

شرق خلقینڭ باشقه‌لری کبی ایرانلیلرده مونچه کرونی پك یاراتالر. شریعت اسلامیه هر وقت یوونوب پاك طوررغه قوشدیغندن مسلمان خلقی آره‌سنده مونچه کرو عادتی غایت منتشردر. ایران مونچه‌لری یخشیلق جهتندن ترك مونچه‌لرندن کوب آرتده‌در. همه عادتده عجملر قنانی مونچه ده یاغندقلرندن مونچه‌لری پچراق وقنا ایسی ایله طولو بولادر. ایراننڭ الڭ باشلیجه کوب اولان اهالیسی اوطوراق ومدنی اولان عجملردر. بونلردن باشقه دخی بونده ۲ میلیون قدر کوچبه خلقلرده وار وبونلرنڭ اکثریسی ترك — تاتار قبیله‌سینه منسوبدر. بو کوچبه خلقلرنڭ معیشت وکون کوریشلری اوزلرینه مخصوص بر تورلی اولوب بونلر بر نیچه قبیله‌لرگه بولونمکده‌درلر. هر قبیله‌نڭ باشلغی، ایران شاهینڭ تحت اداره‌سنده اولدیغی حالده، اوز قبیله‌سنی اوزی تلاگانچه اداره ایتمکده‌در. کوچبه خلقلر جاین وقیشین تیرمه‌لرده (چادرلرده) طوره‌لر. بونلرنڭ بتون بایلقلری اوزلرینڭ کتولرندن عبارتدر. کجه، صارق، قوی دوه کبی حیوانلرنی وآتلرنڭ یونلرینی اوزلرینه کرك نرسه‌لرگه آلماشدرالر. بونلرنڭ کجه یونلری الڭ نچکه وقیمتلی ایران شاللرینی اشلارگه کیته‌در. بوکوچبه خلقنڭ ایرلری هیچ بر نرسه ایله مشغول بولماسه‌لرده خاتونلری تورلی نرسه‌لر طوقوب شهر بازارلرینه ایلتوب صاتالر.

ایرانلیلرنڭ بایتاق بر قسمی روسیه‌نڭ اورته آزیا طرفلرنده اقامت ایتمکده اولوب: تاجیك، صارت وتات اسملری ایله معروفدرلر.

ایران مملکتی ۱۱ قسم‌گه بولنمش اولوب هر بری «ولایت»

دیه آتالمقده‌در. ایران مملکتی‌نک حاکمینه «شاه» دیلر. ایراننک عسکری الڭ باشلیجه کوچبه اولان «ترکمن» و «ترك» قبیله‌لرندن جیبولمقده اولوب مقداری یوز مڭلرگه ایرشمکده، قیافتلری واصول تعلیملری یاوروپاچه در. عجملر باشقه خلقلرنک وخصوصا بر طاقم کوچبه قبیله‌لرنک یش یش هجوملرینه دوچار اولدقلرندن کوبسنجه شهرلرگه جیولوب طوررغه مجبور اولمشلردر. شونک ایچوندرکه؛ ایرانده شهرلر کوب همده یاوروپا شهرینه قاراغانده خلقینه نسبة شهرلرنک اورنلری زوردر. بعض وقت اهمیتسز بر نرسه‌لردن شوملانه‌رق ایران خلقی اوزلرینک طوره طورغان یرلرینی طاشلاب، بخت وسعادتکه ایریشو امیدی ایله؛ شوکا یقین اولان باشقه یرلرگه کوچه‌لر. شول سببدندرکه: بعض شهرلرنک یاننده، اولگی طاشلاندق شهرلرنک خرابه‌لری کورلمکده‌در. ایراننك شهرلری عمومیتله بربرسینه پك اوخشامقده‌درلر. ایولری کوبسنجه کیبکان بالچق ایله کیرپچدن صالنوب، تبه‌ناك، تیگز توبه‌لی، یمسز هم برطاقم حاولیلر ودیوارلر ایله احاطه قیلنغان بولا. شهرلرینك اورامری طار، کاکری، چوب وپچراق ایله طواو اولوب قیشین کشی یوروماسلك سازلق وجاین غایت طوزانلی در. ایراننک وعمومیتله شرق شهرلرینک الڭ اهمیتلی یرلری «چارشو» (بازار) لریدر.

چارشو — طار بر طقرق بویونچه بر رەتدن ایکی یاقلاب صالنوب کیتکان واق واق‌غنه کیبت‌لردن عبارت بولادر. بو کیبتلرنک ترزه‌لری بولمی، ایشکلری کوتارمالی بولا، طاوار قویمق ایچون اچنده کیشته‌لری وصاتوچینک اوزی اوطوروب طورمق ایچون «پریلافقه» سی بولونادر.

چارشو شرق مملکتنك سودا، هنر وصناعت هم عمومی

جیولوش اورنلری اولدیغندن بر یرنده سودا ایته‌لر، بر یرنده ایشلیلر، بر یرنك پشره‌لر، ایکنجی بر یرده آشیلر، اوقیلر وهر تورلی خبرلر سویلیلر، هیچ طوقتاوسز آرلی بیرلی یوروب طوره‌لر. فقط بونلرنك بارسیده ایرلر گنه‌در. خاتونلر ایولردن چیقمیلر. بازار اورته‌لرنك پیچلر یاصالغان بولا. شونك تورلی نرسه‌لر پشره‌لر، قوورالر وصا توب آلغان کشیلر شونك طوغری قزاندن آلوب آشیلر. شول بازارلر دوق ساچ تراشلر (ساچ آلوچیلر) اوطوروب ساچ آلالر، قان یباره‌لر. شوندن یراقك دگل عجملرنك کچکنه وپچراق آپتیقه‌لری بولنوب آنده واق واق قاپچقلرغه صالغان تورلی دوالر صاتالر.

ایران مملکتی نك پایتختی «طهران» شهری اولوب تورلی یربنه چوبلر ویغنتیلر اویولگان بر چوق کاکری بوکری اوراملری وغایت بیوك بر «چارشو» سی واردر. شهرنك یکی صالنغان قسمنده غایت گوزل بر باغچه وار وایکی یاغینه آغاچلر اوطورتلغان منتظم اوراملری هوا غازی ایله یاقتورتلمقده اولوب بنالرینك یاوروپا اصولنجه ایشلنمشدر.

ایراننك زور شهرلری جمله‌سندن بریده «اصفهان» بلده‌سیدر. بو شهر اوللری ایراننك پایتختی اولوب باغچه‌لرینك وبنالرینك گوزللگی هم سوداسینك کوبلگی ایله مشهور ایدی ایسه ده حاضرگی وقتده یارطیسی بوش، یورتلری خرابه حالنده‌در. شونکله برابر: بو کونده ده یفك یون منسوجاتلری ایله بر درجه یخشی‌غنه سودا قیلمقده واسکیدن قالمه غایت گوزل رسملی بعض بر بنالریده واردر.

ایرانده الڭ کوب خلقلی اولان شهرلرنك بریسی «تبریز» اولوب بو شهر غایت گوزل مکلرچه باغچه‌لر ایله احاطه اولونمش وترکیه ایله زاقفقازیاغه چغاریله طورغانماللرنك آمباری منزلنك در.

غایت بیوك اولان بازاریده ایرانغه چیتدن کیترلگان هر درلو یاوروپا ماللری ایله طولیدر. ایران شهرلرندن اولان «رشت» بلده‌سی قاسپی دکزی یاقننده اولوب یفك وپالاس ایله پك بیوك سودا قیلمقده‌در. قاسپی دکزی ایله یبارلگان روسیه طاوارلری واك باشلیجه «نیفت» ایرانغه اوشبو «رشت» شهری آرقلی کرتلمکده‌در.

ایران دنیانك اك اسکی مملکتلرندن بریدر. وقتیله بو مملکت فوق العاده بیوك وغایت قوتلی اولوب یوز مڭلرجه عسکرگه مالك ایدی وبر نیچه مرتبه‌لر یاوروپاغه‌ده هجوم ایتمشدر. فقط داخلی اختلاللر ودائمی اولان صوغشلر سببلی ایران تدریجا ضعیفلنوب اوزینڭ اولگی مملکترینی بره‌م بره‌م غایب ایتدی. حاضرنده کورك مملکتینڭ زورلغی، هرك خلقی نڭ کوبلگی وکرك تجارت وصناعتی‌نڭ ترقیسی جهتندن‌اولگی ایراننڭ یارطیسیده یوقدر.

روسیه حکومتینڭ ایران ایله مناسبتی بوندن دورت یوز ییل اوللری باشلانوب دائما دوستلق وخیر خواهلقدن عبارت اولمشدر. فقط بعض وقتلر انگلتره‌نڭ قوطورتوی بویونچه ایران بزنڭ روسیه‌گه دشمنلاشوب ایکی آره‌ده‌غی حسن مناسبت بوزولمقده وحتی صوغشلر چغوب عجملر هر وقت ینگله‌ك بزگه کورشی ولایتارینی غایب ایتمکده اولمشلر ایسه‌ده آره‌ده‌غی مناسبت کینه اولگیچه توزاله کلمشدر.

صوڭ.

مترجم طرفندن :

ایران حکومتی‌نك اداره‌سی مستقله وغیر محدود اولدیغندن هر شی شاه وآنك مأمورلری کیفینه تابع اوله‌رق اهالی فوق العاده ظلم وجبر کورمکده مکتب ومعارف‌دن محروم ، تجارت ، هنر وصنایع تماميله اجنبیلر قولینه کروب بتمکده وباشقه اسلام مملکتلری کبی ایران دخی منقرض اولوب یاور وپالولر قولینه توشه‌جك بر درجه‌گه کلمش وایران‌نك اچنده آز ماز حریتپرورلر وار ایدیسه‌ده بونلرنك زور تأثیری کورنمی ایدی . نهایت روس - یاپون صوغشی چقوب روسیه‌نك ینگلووی وروسیه‌ده اختلال بولوب حریت اعلان ایتلووی ایران‌غه زور تأثیر ایدوب عجم حریتپرورلری شدتلی وقطعی صورتده حرکت‌که کیلدیلر ، حریت حرکتی‌نك باشنده علما ومجتهدلر بولندی . بر قدر اختلال اولوب قان توگولسه‌ده باشقه هیچ یرده کورلمگان روشچه تیز الك ایله ، ۱۹۰۶ نجی سنه اییونده ، ایرانده حریت واداره مشروطه اعلان ایدیله‌رك « ملت مجلسی » آچیلدی . حاضرنده ایراننك اداره‌سی « اداره مشروطه » در .

ایران حقنده دخی بعض معلومات:

ایران نڭ اقلیم وهواسی: — ایراننڭ عمومیت اوزره هواسی اسسی وقوری اولوب ، کوب یرلری یالانغاچ وصوسزدر . ایران مملکتی هوا اعتبارنجه دورتکه تقسیم اولنه بیلور . برنجیسی : بصره کورفزی وعمان دڭزی بویـلریدر ،که هواسی غایت اسسی ، قوری وفنا اولوب ، خط استوانڭ آستنده بولغان آفریقا سواحلندن فرقی یوق کبیدر. ایکنجیسی : مملکتنڭ اورتهلرنده وشرق جهتنده بولنان چوللر (استیبلر) در ،که هوالری اول قدر اسسی دگل ایسه ده ، دخیده قوریراقدر وجای کونی نه قدر اسسی بولسه قیشین شول نسبتده صووق بولا. اوچنجیسی : فارس، عراق عجم وخراسان طاغلرینڭ استیب جیللرندن محفوظ اولان، اورمانلری وآقار صولری بولنان بعض بر صحرالری ، قرلری وصو بویلریدر، که بونلرنڭ اورنلرینه کوره هوالری معتدلدر. دوردنجیسی: بحر خزر سواحلی یعنی «البرز» طاغینڭ شمال طرفنده واقع «مازندران» و«کیلان» تیرهلری ایله «آذربایجان» قطعهسیدر ، که بونلردن «مازندران» و«کیلان» ایراننڭ ، بلکه بتون آزیانڭ اڭ گوزل یرلری اولوب، هواسی معتدل ورطیب ، اورمان واولنلری غایت چوق ، اولدیغی کبی ، آذربایجان طاغلری دخی یوکسك اورمانلر وگوزل اوتلاوقلر ایله اورتولمشدر.

ایراننڭ ایچ طرفلرینه واستیبلرگه یقین یرلرینه مخصوص

بعض بر حاللر واردرکه: بونلرنک بریسی - استیبدن ایسکان بر تورلی جیل‌نڭ چوق دفعه انساننی بردن برگه سرسم ایدوب، بر نیچه مینوت اچنده‌ز هرلمه سی، هواده‌قومدن عبارت‌بولوطلروطومانلر کوتارلمه‌سی ویاکُغور برگه توشوب یتمزدن اول کیبوب رغه‌اُیلانوب هواده قورو بولوطلر حصوله کلمه‌سی کبی، باشقه یرلرده بولاونمی اطورغان حاللردر.

ایراننڭ الڭ کوب‌یاکُغور یاوغان یرلری بحرخزر بویلری‌اولوب، یکنجیسی: آذر بایجان‌قطعه‌سی‌واوچنجیسی: لارستان،عراق‌عجمی،فارس وخراسان طاغلریدر. استیبلرده وجنوب‌طرفلرنڭ‌یاکُغور هیچ یاومی‌دیرلکدر.

محصولات، حیوانات وبایلق: — ایراننڭ الڭ منبت ومحصولدار یرلری: بحر خزر بویـی اولوب، «کیـلان» و«مازندران» نـڭ اورمانـلرنـده غایـت زور آغاچلرنـڭ هر تورلیسی بولندیغی کبی، البرز طاغلرینڭ شمال طرفلرنده، یوکسلـگنه‌کوره، خرما آغاچی وشکر قامشندن باشلاب صووق مملکتلرگه مخصوص‌نباتاتغه وارانجه‌یه قدر هر نوع محصولات یتشور. ایکنجیسی: آذربایجان، عراق عجمی فارس وخراسان طاغلرینک بعض مائله وواديلری ایله، استیبلرنڭ طاغ بویلرینه یقین بولنان وطاغلردن توشکان صولر ایله صوغارلغان یرلر بدرکه، بونلرده دخی هر تورلی آشلقلر ایله یوزوم وباشقه میوه‌لر یتشور. اورمانلر ایله صولرنڭ آزلغی وهوانڭ قورولغی ایراننڭ باشقه طرفلرینی محصولاتدن محروم براقمشدر.

اولگی زمانلرده‌ دخی مسلمانلر قول آستنده بو مملکتنڭ اولدقچه بر مدنیت مرکزی بولغان وقتلرنده طاغلردن آغوب توشکان یلغه‌لر بر چوق قانااللر آچیلـه‌رق، بوالر وکوللر یاصاله‌رق طوفراقلری مکمل صورتده صوغارلمقده ایدی ایسه‌ده، اول مدنیـت بتو ایله بو قانااللر، بوالر وکوللر هم خراب اولوب، بر طرفدن دخی اورمانلر

صاقلانماو سبیلی صولر آز الدیغندن وقتیله منبت و محصولدار بولنمش بر
چوق یرلر بو کونگی کونده چول و اول‌وقت معمور بولنمش نیچه شهر
لر وقصبه‌لر شیمدی ویرانه حالنده‌در .

ایراننك باشلیجه محصولاتی: کیندر ، جیتن ، تماکو ، سیسام ، مامق ،
زغفران ، تربنتین ، ساقـز ، تورلی ضمغلر ، مازی وبویاو اوتلارینـك
تورلیلریدر . ایراننك باغچه‌لری مشهوراولوب ، میوه‌لری زیاده‌سیله
لذتلیـدر . « شیراز » نك شرابی آزیـا قطعـه سنده حاصل
اولان شرابلرنك الك گوزلیـدر . « هرمز » بوغازنـدن بحر خزر
ساحلنه قدر صوزلغان طاغلرنك تیره‌لرنده پك چوق باغلر بولنوب ،
زجمله « اصفهان » نك اطرافی بر نیچه چاقروملرغه قدر باغلر ایله
ورتولمش وبو شهرنك شرابلری شیراز نقی‌لردن پك آز کیروده‌در .
ایرانده‌غی آشلق محصولاتی اوز خلقینه یتارلك درجه‌ده در .

ایرانده‌غی یورت‌حیوانلری الك باشیلجه : آت ، دوه ، قوی
وکجه دن عبارتدر . آتلرینك جنسی‌پك ایی اولدیغی کبی قوی وکجه
لرینك مامقلری هم یومشاق وپك ایی اولوب غایت قیمتلی قماشلر
یاصالغه کیته در . ایرانك ماچیلریده مشهوردر . وحشی حیوانلردن
ایرانده : چوللرده آرسلان ، قـاپلان ؛ کیلا ن ومـازندران اورما
نلرنده آیو ، دوڭغوز ، بوری ، صرتلان ، قرصغری وهر طرفده
کییك قرکجه‌سی ، تلکی ، ییبانی‌استر ، کور ، قویان وباشقه آو حیواناتی کوبدر .
ایرانده معدن دخی چوق اولوب ، آلتون ، کومش ، باقـر ،
تیمر ، یشم ، مرمر ، زمرد ، نفت وپترول کثرت اوزره بولونسه‌ده ،
ایرآستنده قالوب ، چغارلغان واشلانگانلری پك آز ، بلکه بتونلای
یوق مرتبه‌سنده در . ایران طوفراغنك الك کوب بولنغان معـدن طوز
ولوب ، استیبلرنك قوملری طوزلی اولدیغی کبی ، قیش کونی صو
جیولغان یرلرده دخی جای کونی صولر کیبکاچ بوز قاتلاولری اوطوروب

قالا، خلق بونلرنی جیوب آلا، بعض بر یاغه‌لرنڭ صولری هم طوزلیدر.

ایراننگ اهالیسی، جنسیت، لسان ومذهب: — بو مملکتده پیرپیس بولماغانغه کوره خلقی‌نگ کوبمو ایدیگی معلوم اولمایوب، جغرافیون طرفندن ۵ دن ۱۶ میلیونغه قدر حساب اولونسه‌ده، قوتـلی احتماللرغه کوره ۹ میلیون اهالیسی واردر. بونلرنگ ۷ میلیـونی خالص ایرانی یعنی فرس جنسیتنه منسوب اولوب، ۲ میلیونی ده ترك، عرب، کرد، ارمنی ویهودیدر. بونك فرس جنسیتندن صکره‌اڭ کثرتلی بولغانلر ترکلر اولوب، بونلر باشیلجه ایراننگ شمال غربیسنده یعنی آذربایجان ایله طبرستان جهتلرنك بولنان ترکمن قبیله‌لرندن عبارت اوله‌رق، بر میلیون قدر تخمین اولونمقده درلر. بونـلر بو آزلقلری ایـله برابر، جسـور وجنـگاور آدمـلر اولدقلرندن، قرون وسطادن بیرلی اکثریا ایران سلطنت وحکومتی بونلرنڭ قولنك بولونمقده در. نادرشاه سلاله‌سی ترکمن قبائلندن «آفشا» قبیله‌سینـه منسوب بولنمش اولدیغی کبی، شمدیکی خاندان حکمداری دخی ترکمن قبائلندن «قاچار» قبیله‌سینه منسوبدر. بونده‌غی ترکلرنگ کوبسی حاضرگی حالده کوچبه حالنده چادرلرده یاشاسه‌لرده، آذربایجانـده اصل یرلی خلق ایله قاتناشوب وطن طوتمش اولدقلرندن، بو اطرافنڭ سویلاشولری دخی ترکجه‌در. ترکلردن صوڭره ایرانده اڭ کوب بولغان جنسیت «کرد» لر اولوب، تقریبا یارطی میلیون چاماسنك و آذربایجاننڭ جنوب جهتنده «ارمیه» کولی اطرافنده وآردلرنده ساکندرلر.

ایرانده‌غی ارمنیلر باشلیجه «تبریز» طرفلرنده وبیوك شهرلرده بولنوب، یهودیلر دخی شونلر کبـی تورلی یرلرده طاراو حالده یاشامقده‌درلر. ایرانني اولده مسلمانلر فتح ایتکان وقتلرده وصکره خلافت امیه وعباسیه زمانلرنده بو مملکت‌که‌پك چوق عربلر هجرت وتوطن ایتمشلر ایسه‌ده، بونلر ایرانیلر ایله قاتناشه‌رق، مرورزمان ایله‌تیللرینی

دخی یوغالتمشلردر. شیمدیکی حالده ایرانده عربجه سویلاشوچـی یالـکز بصره کورفزی جوارلرنده بر نیچه مڭ خلق واردر.

قوت وصوغش جهتنجه ترکلر ایراننـڭ اصل فارس اهالیسینه اوستون بولا کلمشلر ایسه‌ده، هنر وصناعت، تجارت، علم وادبیات هم مدنیتده فرس جنسیتنه منسوب اولان اصل ایرانیلر آلده بولنوب، حکومت اولاد ترک قولنده بولندیغی حالده ینه‌لسان رسمی وادبی فارسی لسانیدر. ایرانده سویلاشیله طورغان فارسی تیلی بر نیچه نوع اولوب هر طرفنڭ اوزینه مخصوص بر شیوه‌سی واردر. هله «کیلان» ده وسائر شمال طرفلرنده خلق آره‌سنده، آڭلاشلماز بر طاقم لسانلـر استعمال اولونمقده‌در. شونڭ‌ایله برابر کبارلر وادیبلر آره‌سنده اوقیلوب یازیلان لسان، لسان فارسینڭ فصیحی‌در. ایرانده اوچیوز مـڭ قدر خرستیان، ۱۵ مـڭ قدر یهودی، ۸ مڭ قدر زردشتـی ولنوب، قالغانلری بارسیده مسلماندر. مذهبلری شیعی اولوب یالـکز اردلر ایله عربلرنڭ بر طاقمی سنی‌در.

ایران ۱۱ گوبرناغه وهر بر گوبرنابر نیچه‌اویازدلرگه بولنمشدر. یراننڭ کرک تاریخجه‌وکرک موقع وتجارتجه اهمیتلی بر چوق شهر وقصبه‌لری اولوب بونلرنڭ کوبسی تدنی وخرابیتکه یوز طتمش‌سیو اه‌ده، ینه خیلی جمعیتلی شهرلری واردر، که الڭ بیوکلری بونلردر: طهران، تبریز، اصفهان، مشهد، گرمان، رشت، قزوین، یزد، همدان، گرمانشاه، شیراز، دیزفول، کاشان، شوستر، بندر بوشیر، یزد جر، قوم، استرآباد.

زمان قدیمده پایتخت ومشهور بولنمش «سـوس» شهرینـڭ خرابه‌لری «دیزفول» جوارنده بولندیغی کبی اولـگی اسلام دورلرنڭ معمور بولنمش اولان «اصطخر» شهرینڭ ویرانه‌لری «شیراز» قربنڭ موجود اولوب، ینه‌دور اولده معمور ومشهور بولنمش‌اولان نیشابور، بسطام، مراغه کبی نیچه‌شهرلر تدنی ایده‌رک، کوچک قصبه‌لر حالنه

کچمش و خراسانده «طوس» شهری بسبتون خراب اولمشدر.
معارف، صنایع و تجارت: — ایراننڭ ایسکیدن بیرلی اوزینه مخصوص ادبیاتی اولوب، شمدی‌یه قدر لسان و یازوسی اوچ مرتبه آلماشنمشدر. «زردشت» زماننده «بلخ» طرفلرینده مخصوص اولان «زند» لسانی مستعمل اولوب «زند اوستا» کتابی بو لساننن یازلمشدر. بعده «ساسانیلر» زماننده سریانیجه‌دن آلنمش حروفاتله پهلوی و دری تعبیر اولنان بر لسان قوللانمشدر، که: فارسیء قدیم ایله سریانیجه دن مأخوذ بر چوق تعبیرلر و اصطلاحلری جامع ایدی. بعد الاسلام عربی حرفلر قبول اولنوب، عربیدن آلنمش بر چوق تعبیرلر و سوزلر ایله قاتناش اولان فارسی تیلی یازیلمغه باشلامشدر. بر بری آرتندن استعمال اولنان بو اوچ لساننڭ اصل و اساسی بر ایسه ده، زند لسانی هم پك ایسکی و هم ایراننڭ منتهای شمال شرقیسنن مستعمل بولندیغندن، اوستدن باقلدقده حاضرگی فارسی لسانی ایله مشابهتی فرق اولنه میوب، ایسکی هندچه یعنی سانسکریت لسانیله مشابهتی دها واضحدر. «پهلوی»نڭ ایسه حاضرگی فارسی تیلی ایله مشابهتی زیاده‌در.
آذربایجان جهتنده بولنمش اولان ایسکی «میدیا» لیلر لسانی نڭ ایسه فارسی ایله مناسبتی اولوب اولمدیغی الیوم تحقق ایده‌مه مشدر. ایراننڭ آثار عتیقه‌سنده پهلوی یازوی مستعمل اولمایوب آثوریلر ایله مشترکا قوللاندقلری «چوی یازوی» استعمال اولنمشدر. هر حالن «زند» و «پهلوی» لسانلری السنهء تاریخیه حکمنه کچمش اولدقلرندن حاضرگی فارسی تیلندن بحث ایده‌لم: بو لسان اولگی اسلام دورلرنده یازلمغه باشلایوب، ایراننڭ ایسکی مدنیت و ادبیاتی اوزرینه مؤسس بولندیغندن، پك تیز ترقی ایده‌رك فردوسی، رودکی، انوری، نظامی، سعدی کبی بیوك شاعرلر و ادیبلر یتشمکله، ادبیاتی و علی الخصوص اشعاری

اڭ مکمل لسانلر درجه‌سینه کلمشدر .
ایرانلیلرنڭ ذاتا شعرگه میل واستعداد طبیعیلری بولندیغندن ادبیات فارسیجه کیتدکجه توسع وباشلیجه شعر هوسیله اوقوب یازمق صنعتی ایرانده باشقه ممالك شرقیه‌نڭ جمله‌سندن زیاده انتشار ایتمشدر . مدنیت اسلامیه‌نڭ پارلاق زمانلرنده علمای اسلامنگ اڭ بیوکلری ایرانده ظهور ایدوب ، طوس ، نیشابور ، قزوین ، اصفهان ، شیراز ، مراغه وسائر شهرلر برر دارالعلم حکمنه کچمشلر ایدی . آندن صکره یعنی بش آلتی یوز سنه‌دن بیرلی تدنی دوام ایتمکده ایسه‌ده ، ایرانده علوم وفنونڭ تعلیم وتعلمی بسبتون اونودلمیوب ، الیوم خیلی علما بولنمقده‌در . آنجق فنون جدیده وکشفیات اخیره هنوز فارسی لساننه نقل وتعمیم اولنمدیغندن ، مطلوب اولان ترقیات فنیه وجود بوله‌مامقده‌در . شونڭ ایله برابر فنون جدیده تحصیلی ایچون ایران شاکردلری یاوروپاغه کیتمکده واوز مملکتلرنده فن مکتبلری آچمغه باشلامشلردر . مدرسه‌لرده علوم وفنون باشلیجه عربجه اوقیلوب فارسی تیلی ادبیات غه مخصوص عد ایدلمکده در .
ایرانده صنایع جدیده وفابریقه‌لر اولمایوب ، ایسکیدن مستعمل اولان صنایع دخی پك چوق تدنی ایتمش ایسه ده ، ینه خیلی صنعتلری واردر . بونلرنڭ برنجیسی واڭ اهمیتلیسی: یوندن یاصالغان منسوجات اولوب ، ایراننڭ پالاسلری ، وشاللری مشهوردر . بونلرنڭ کرك طوغلولرنده وکرك بویالولرنده فوق العاده مهارت بولندیغندن ، بو قبیلدن اولان ایرانماللری آوروپاجه پك معتبر ومقبول اولوب ، کلیتلی صورتده اخراجات وقوع بولمقده در . ساختیانلری ، قوراللری ، چناياق وطباقلری وسائر بعض معمولات ومصنوعاتی دخی مشهوردر .
اصفهانده مامقدن بعض قماشلر نسج وخراسانده اسلحهٔ جارحه‌نڭ پك

اعلالری اعمال اولندیغی کبی «یزد» دەدخی یفك منسوجاتنه وشکر اعمالاتنه مخصوص زاوودلر واردر.

ایرانیلرنگ تجارتکه فوق العاده میل واستعدادلری اولوب، ایران محصولات وامتعەسنی دنیانگ همان، هر طرفینه کندیلری ایلتوب صاتدقلری کبی، یات مملکتدەگی صاتوماللرینی دە اوز مملکتلرینه اوزلری آلوب کیترەلر. ایران مملکتی نگ هند وچین ایله آسیای غربی واوروپا آرەسنده بولـونمەسی دخی تجارتـجه الویریشلی ایسه دە، ایرانده یوللرنگ ناچارلغی، امنیتنك یوقلغی، تجارتنك اهمیت موقعیه واستعداد اهالی نسبتنك ترقیسنه مانع اولمقدەدر.

«قاموس الاعلام»

سحیفەلر بز
t.me/sehifeleribiz
www.g2kzn.org/sehife
u.u8686@gmail.com